

Werkopdrachten opleiders - thema 4

Haalbaar organiseren

Werkopdracht 1 - Dekkend netwerk

po

Doel

- Vanuit een gezamenlijk beeld over wat 'haalbaar organiseren' van (primair) onderwijs inhoudt voor leerlingen met kenmerken van (hoog)begaafdheid komen tot een dekkend netwerk¹ voor deze leerlingen.
- Inzicht krijgen in huidige sterke punten, mogelijke verbeterpunten, gezamenlijke ambities en hiervoor noodzakelijke randvoorwaarden.
- Samenwerking en verbinding tussen verschillende onderwijsinstellingen en stakeholders in de regio bevorderen.

Voorbereiding en benodigdheden

- Bedenk over welke regio² het moet gaan. Hang een grote poster met daarop de regio waar je het over wilt hebben geografisch in beeld op in de ruimte.
- Zorg dat de regio waarvoor het netwerk is bedoeld zoveel mogelijk is vertegenwoordigd: het liefst door middel van de aanwezigheid van bestuurders, specialisten (hoog)begaafdheid en intern begeleiders. Door de mix van bestuurders en specialisten (hoog)begaafdheid ontstaat er een breed perspectief op de uitdagingen en mogelijkheden, wat leidt tot een effectievere implementatie van onderwijsaanpassingen.
- Zorg dat er net zoveel tafels zijn als dat er 'omgevingen' in de regio zijn. Op elke tafel staat de naam van deze omgeving.
- Grote vellen papier, een flap-over of een whiteboard
- Stift en markers
- Post-its in twee kleuren
- Tijdslimiet (bijvoorbeeld 90-120 minuten)

Benodigde tijd

90 minuten

Start

- Start met een korte introductie over leerlingen met kenmerken van (hoog)begaafdheid in het onderwijs en de noodzaak van een regionaal dekkend netwerk. Leg uit wat met een dekkend netwerk bedoeld wordt en bespreek de voordelen van samenwerking hierin.
- Laat de mensen met elkaar kennismaken. Je kunt hiervoor zelf een werkvorm kiezen, maar je kunt ook de onderstaande werkvorm doen.
 - Vraag de deelnemers om rond te lopen en met zoveel mogelijk mensen te praten binnen een bepaalde tijd (bijvoorbeeld 10 minuten).

¹ Met dekkend netwerk wordt bedoeld een netwerk van onderwijsaanpassingen zowel binnen als buiten de klas en op bovenschools en regionaal niveau.

² Een regio bestaat uit diverse geografische omgevingen. Dit kan op verschillende niveaus zijn: samenwerkingsverband, gemeentelijk of bestuurlijk.

- Moedig hen aan om elkaar drie dingen te vragen: naam, school of schoolbestuur, functie en een interessant feit van zichzelf in relatie tot (hoog)begaafdheid.
- Na de tijd kunnen deelnemers kort delen wat ze hebben geleerd over anderen.

Kern

- Laat deelnemers vervolgens in kleine groepen nadenken over de specifieke behoeften van leerlingen met kenmerken van (hoog)begaafdheid in hun omgeving:
 - Welke behoeften kunnen reeds worden vervuld?
 - Welke educatieve behoeften zijn een uitdaging?
- Laat ze deze educatieve behoeften op twee verschillende kleuren post-its schrijven (wel / nog niet) en op de geografische kaart plakken.
- Er ontstaat een overzicht van educatieve behoeften waar moeilijker aan voldaan kan worden. Vergelijk de educatieve behoeften van de verschillende omgevingen in de regio. Wat komt overeen? Waar zitten verschillen? Zijn er linken te leggen? Waar kunnen ze van elkaar leren?

Er zijn dus educatieve behoeften die nog een uitdaging zijn. Hoe kun je daarin samen optrekken?

- Zorg voor een tafel per vertegenwoordigde omgeving.
- Hussel de groepen door elkaar zodat diverse omgevingen door elkaar zitten.
- Laat de nieuwe groepen brainstormen over concrete acties die ondernomen kunnen worden om binnen een omgeving meer 'dekking' te krijgen. Daarbij kan gedacht worden aan:
 - Het organiseren van gezamenlijke trainingen voor docenten.
 - Het opzetten van een platform voor kennisdeling.
 - Het ontwikkelen van gezamenlijke programma's voor (hoog)begaafde leerlingen.
- Elke groep schrijft hun bedachte acties op een groot vel papier.
- Dan wisselen de deelnemers van groep, maar er blijft 1 persoon achter bij het grote vel papier (het liefst iemand uit die omgeving). Deze persoon licht de nieuwe deelnemers aan de groep in over de voorgaande discussie. De nieuwe deelnemers vullen aan en reageren met wat zij uit hun groep gehoord hebben.
- Ditzelfde gebeurt nog een keer, waar bij de eerst gebleven persoon opnieuw blijft zitten en de rest rouleert.

Afsluiting

- Na meerdere rondes worden de belangrijkste inzichten per omgeving benoemd. Dit kan gedaan worden door de persoon die steeds is blijven zitten bij het vel.
- Welke concrete stappen kunnen gezet worden, welke afspraken kunnen worden gemaakt?
- Sluit de sessie af door de belangrijkste inzichten en plannen samen te vatten.

Verdieping

Deze werkvorm kan nog verdiept worden door ook beleidsmedewerkers onderwijs van de omgeving en zorgprofessionals aan de groep toe te voegen.

Werkopdracht 2 - Lego-landschap

vo

Doel

- Een gezamenlijk beeld creëren over hoe 'haalbaar organiseren' voor vo-leerlingen met kenmerken van (hoog)begaafdheid concreet vorm kan krijgen binnen en buiten de klas, op bovenschools of regionaal niveau.
- Inzicht krijgen in sterke punten, verbeterpunten, ambities en noodzakelijke randvoorwaarden.
- Samenwerken aan concrete eerste stappen en gezamenlijke acties, zichtbaar gemaakt in een gezamenlijk Lego-landschap.

Voorbereiding en benodigdheden

- Verschillende Lego-steentjes in allerlei kleuren, vormen en maten
- Lego-onderdelen zoals poppetjes, voertuigen, raampjes, bruggen, draaiplateaus, boompjes enzovoort
- Grote, vlakke ondergrond (bijvoorbeeld karton, houten plaat of Lego-bouwplaten)
- Kaartjes met de onderwerpen van de vijf hoofdstukken/thema's:
 - Haalbaar organiseren in de klas
 - Haalbaar organiseren buiten de klas, binnen de school
 - Haalbaar organiseren van een bovenschools aanbod
 - Brede randvoorwaarden
 - Regionaal dekkend en passend aanbod
- Opdracht voor het bouwen van het Lego-landschap (zie bijlage)
- Post-its om een toelichting bij de bouwwerken te schrijven
- Stiften
- Kaartjes voor individuele actiepunten

Benodigde tijd

90 minuten

Start

Start plenair met een korte introductie en individuele reflectie.

Introductie

Leg de metafoor uit: "We bouwen vandaag een gezamenlijk Lego-landschap van wat haalbaar organiseren voor (hoog)begaafde leerlingen betekent. Elk hoofdstuk vormt een stukje van dat landschap. Wat staat er al? Wat ontbreekt er nog? Wat willen we realiseren? En wat is daarvoor nodig?"

Individuele reflectie

Iedere deelnemer denkt kort na over zijn of haar eigen praktijk:

- Wat zie je al gebeuren wat goed werkt?
- Waar zit een uitdaging of wat ontbreekt er nog volgens jou?
- Wat zou je willen realiseren?

Laat deelnemers eventueel steekwoorden noteren op een post-it voor zichzelf.

Kern

Vorm groepen (4-5 personen).

Iedere groep kiest of krijgt één hoofdstuk/thema toegewezen:

- Haalbaar organiseren in de klas
- Haalbaar organiseren buiten de klas, binnen de school
- Haalbaar organiseren van een bovenschools aanbod
- Brede randvoorwaarden
- Regionaal dekkend en passend aanbod

Elke groep bouwt met Lego een deel van het gezamenlijke landschap rond hun eigen hoofdstuk/thema.

Deel de opdracht uit. Iedere groep bouwt een landschap dat inzicht geeft:

- Wat staat al stevig in de praktijk? Denk bijvoorbeeld aan goede initiatieven, sterke structuren.
- Wat ontbreekt er of vraagt om verbetering?
- Wat zou je nog willen ontwikkelen of realiseren? Denk aan de toekomstvisie.
- Wat is daarvoor nodig aan randvoorwaarden? Denk bijvoorbeeld aan tijd, middelen en samenwerking.

Laat groepen bouwen met een vrije invulling van Lego-stenen en onderdeeljes. Laat hen metaforen gebruiken, bijvoorbeeld:

- Een brug staat voor verbinding tussen partijen.
- Een raampje staat voor blik naar buiten of transparantie.
- Een muur/slagboom staat voor een belemmering.
- Een toren staat voor ambitie, de stip op de horizon.
- Een poppetje staat voor een leerling, leraar, beleidsmaker, ouder of andere professional.
- Een boom staat voor groei, rust of ondersteuning.
- Een voertuig staat voor flexibiliteit, mobiliteit, beweging.

Schrijf per onderdeel een korte zin op een kaartje of post-it met een toelichting.

Bijvoorbeeld: “Deze brug stelt een goede verbinding voor tussen de verrijkingsgroep/plusklas en het reguliere aanbod in de klas.”

Na ongeveer 45 minuten is het Lego-landschap afgebouwd. Iedere groep presenteert in 5 minuten zijn bouwwerk. De deelnemers leggen uit:

- Wat is hier gebouwd?
- Wat zien we als kans of verbeterpunt?
- Wat willen we graag realiseren?

Tijdens de presentaties kunnen andere deelnemers vragen stellen en suggesties geven. Laat hen letten op wat aanspreekt en wat versterkt of verbonden zou kunnen worden.

Afsluiting

Bespreek plenair:

- Wat valt op als je naar het hele landschap kijkt?
- Welke thema's zijn met elkaar verbonden?
- Waar liggen kansen om samen te werken of stappen te zetten?

Individueel:

Iedere deelnemer bedenkt voor zichzelf zijn of haar eerste bouwsteen voor morgen:

- Mijn eerste concrete stap: wat ga ik morgen al doen?
- Met wie pak ik dit op?
- Hoe weet ik of dit werkt?

Deze kaartjes worden bij het landschap geplaatst onder de titel 'Eerste bouwstenen voor morgen'.

Verdieping

Plan een terugkoppelmoment (bijvoorbeeld over 3 of 6 maanden) waarin deelnemers terugkomen op het landschap:

- Wat is er intussen gebouwd of gerealiseerd?
- Welke nieuwe bouwstenen zijn toegevoegd?
- Welke verbeterpunten zijn aangepakt?
- Wat staat nu steviger?

Laat deelnemers eventueel opnieuw bouwen of aanpassen aan het bestaande landschap.

Bijlage Opdracht Lego-landschap

Opdracht

Bouw jouw deel van het Lego-landschap.

Doel

Jullie bouwen een deel van het gezamenlijke Lego-landschap rondom één hoofdstuk/thema. Samen geven jullie met Lego-stenen en onderdelen vorm aan:

- Wat er al goed gaat (sterke structuren of initiatieven)
- Wat nog mist of verbeterd kan worden
- Wat jullie willen realiseren (ambities en toekomstdromen)
- Wat daarvoor nodig is (randvoorwaarden)

Werkwijze: bouwen & verbeelden

Gebruik Lego om jullie ideeën en inzichten te verbeelden. Gebruik metaforen en symboliek.

Denk bijvoorbeeld aan:

Lego-onderdeel	Betekenis (suggestie)
Brug	Verbinding tussen partijen of initiatieven
Raam	Blik naar buiten/transparantie
Muur of slagboom	Belemmering of obstakel
Toren	Ambitie, stip op de horizon
Poppetje	Leerling, leraar, beleidsmaker, ouder, etc.
Boom	Groei, rust, ondersteuning
Voertuig	Mobiliteit, flexibiliteit, beweging

Noteer per bouwonderdeel een korte toelichting op een post-it. Bijvoorbeeld:

“Deze toren laat onze ambitie zien om meer maatwerk mogelijk te maken binnen de klas.”

“Deze muur verbeeldt de starre roosterstructuur die ontwikkeling belemmert.”

Kernvragen om jullie te helpen bouwen:

- Wat staat er al stevig in de praktijk?
- Wat ontbreekt of vraagt om verbetering?
- Wat willen we realiseren of ontwikkelen?
- Wat is daarvoor nodig? Denk aan tijd, middelen, draagvlak, beleid, samenwerking enzovoort.

Na het bouwen: presentatie (ca. 5 min. per groep)

Leg aan de anderen uit:

- Wat hebben jullie gebouwd?
- Wat zijn volgens jullie de sterke punten, verbeterpunten en ambities?
- Welke randvoorwaarden zijn cruciaal?
- Welke vragen of ideeën hebben jullie voor andere groepen?